

**ELEMENTI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI
GEOGRAFIJE**

ŠKOLSKA GODINA 2024./2025.

Izradio : Karlo Kocijan, mag. educ. geogr. et hist.

Ocjenjivanje postignuća učenika/učenica iz geografije jedan je od redovitih i najvažnijih načina vrednovanja. Moguće ga je ostvariti na kraju nastavne jedinice, tematske cjeline i /ili nastavne cjeline.

Ocjenjivanje i vrednovanje usklađeno je s aktualnim *Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi*.

U nastavi geografije razinom usvojenosti od nezadovoljavajuće do izvrsne vrednuju se sljedeći elementi (brojčanom i opisnom ocjenom).

Element vrednovanja	Opis elementa	Oblik	Kriterij
Geografska znanja	<p>- obuhvaća činjenično, konceptualno i proceduralno znanje.</p> <p>Činjenično znanje je temelj za razumijevanje geografskih sadržaja, no težište treba staviti na konceptualno i proceduralno znanje koje će omogućiti primjenu znanja u novim situacijama i kreativno rješavanje prostornih problema.</p> <p>Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda u ovom elementu provjerava se usmenim ispitivanjem i pisanim provjerama. Usmeno ispitivanje provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine. Pisane provjere kreira učitelj i uključuje zadatke otvorenoga i zatvorenog tipa. Pisane provjere provode se periodično, nakon učenja i poučavanja određene skupine ishoda.</p>	pisano, usmeno	točnost i kvaliteta odgovora; reakcija na postavljeno pitanje; samostalnost
Geografsko istraživanje i vještine	<p>grafičke, statističke, matematičke i orijentacijske vještine (orijentacija u prostoru pomoću orijentira i uređaja (kompas, GPS, geografska karta/plan), izrada skica, profila, tematskih karata, dijagrama, prezentacija, postera, plakata, samostalnih pisanih radova); kognitivne vještine (analiza grafičkih priloga); primjena geografskih znanja, povezivanje nastavnog gradiva i logičko zaključivanje</p>	pisano, usmeno, praktično	točnost, preciznost, samostalnost, preglednost i sl.; primjena statističkih i grafičkih metoda; prezentacijske vještine; timski rad

	<p><i>* ako je za taj razred planiran istraživački rad tada treba vrednovati i sve vještine koje su u funkciji njegova ostvarivanja: opažanje, postavljanje pitanja, planiranje istraživanja; prikupljanje podataka; bilježenje, vrednovanje i predstavljanje podataka; interpretiranje i analiziranje podataka te zaključivanja; komuniciranje rezultata i postupaka istraživanja te vještine reflektiranja o provedenom istraživanju.</i></p>		
<p>Kartografska pismenost</p>	<p>poznavanje elemenata i sadržaja svih vrsta geografskih karata; interpretacija prostorne organizacije i procesa čitanjem sadržaja geografskih karata.</p>	<p>Pisano (slijepe karte), usmeno, praktično</p>	<p>orijentacija i snalaženje na geografskoj karti; čitanje i interpretacija sadržaja karata; pravilno pisanje geografskih imena</p>

KRITERIJI ZA VREDNOVANJE ODREĐENOG ELEMENTA

Razina usvojenosti ishoda: IZNIMNA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> - reakcija učenika na postavljeno pitanje je brza i točna - izrazito temeljito i opširno obrazlaže naučeno - gradivo je usvojeno sa potpunim razumijevanjem, proširuje ga vlastitim iskustvom - originalan i samostalan u rješavanju zadataka - sve navedeno učenik vrši bez pomoći nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> -izrazito kvalitetno, brzo i točno uočava geografske pojave i procese -izrazito temeljito i opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima -izuzetno samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema -s lakoćom obrazlaže i dokazuje geografske procese i pojave -pokazuje razvijeno i prošireno logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom 	<ul style="list-style-type: none"> -izrazito brzo, točno i samostalno pokazuje i „čita“ geografske pojmove -izrazita sposobnost povezivanja i „čitanja“ naučenog gradiva sa karte (paralelno pokazivanje na karti sa iznošenjem teorije) -izrazito točno i brzo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke -izrazito uspješno koristi zemljovid pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: VRLO DOBRA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> - reakcija učenika na postavljeno pitanje je sporija, no i dalje bez pomoći nastavnika - kvaliteta znanja je točna i opširna, a način iznošenja gradiva je uglavnom logičan te sa razumijevanjem - uspješno primjenjuje stečena znanja 	<ul style="list-style-type: none"> - polagano i sporije, ali točno, uočava osnovne geografske pojave i procese - opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - logično obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - pokazuje logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom 	<ul style="list-style-type: none"> - točno i samostalno, no sporije, pokazuje i „čita“ geografske pojmove - povezuje i „čita“ naučeno gradiva sa geografske karte - Točno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke - uspješno koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: DOBRA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> - reakcija učenika na postavljeno pitanje je spora i uz pomoć nastavnika (brojna potpitanja i navođenje na dogovor), no činjenice izlaže jasno i nedvosmisleno - kvaliteta znanja je prosječna, a način iznošenja gradiva je logičan tek u pojedinim dijelovima 	<ul style="list-style-type: none"> - polagano i uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese - prosječno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - djelomično i nepotpuno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - prosječno i djelomično logički zaključuje i povezuje s životnom praksom 	<ul style="list-style-type: none"> - većinu zadanih pojmova pokazuje točno - djelomično razvijena kartografska pismenost - uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i koristi se njima uz učiteljevu pomoć - prosječno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge - geografsku kartu koristi i „čita“ uz pomoć učitelja pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: ZADOVOLJAVAJUĆA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> - reakcija učenika na postavljeno pitanje je djelomična, kvaliteta znanja je nepotpuna i površna sa greškama, a način iznošenja znanja tek zadovoljavajući uz sposobnost razgovora sa nastavnikom - na jednostavan način nabraja i opisuje činjenice - otežano povezuje stečena geografska znanja s konkretnim primjerima 	<ul style="list-style-type: none"> - površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese - nepotpuno i površno s pogreškama povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - djelomično i uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - površno logički zaključuje i povezuje s životnom praksom 	<ul style="list-style-type: none"> - pokazuje na geografskoj samo pojedine osnovne zadane pojmove - teško uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i slabo se koristi njima - nepotpuno i s pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te zahtjeva veliku pomoć učitelja - vrlo površno i djelomično „čita“ i koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru i snalazi se isključivo uz pomoć učitelja

Razina usvojenosti: NEZADOVOLJAVAJUĆA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> - učenik ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio ključne pojmove - učenik pokazuje nerazumijevanje geografskih nastavnih sadržaja - učenik ne primjenjuje i ne poznaje primjere korištenja geografskih znanja u svakodnevnom životu 	<ul style="list-style-type: none"> - nesuvislo uočava geografske pojave i procese - ne povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima 	<ul style="list-style-type: none"> -nesuvislo pokazuje na geografskoj karti najosnovnije zadane pojmove -nema razvijenu kartografsku pismenost -gotovo ne uočava i ne prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i ne koristi se njima -nelogično i bez razumijevanja analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te i uz veliku pomoć učitelja ne razumije -nesuvislo koristi i ne „čita“ geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru

PISANO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Pod pisanim provjeravanjem podrazumijevaju se svi pisani oblici provjere koji rezultiraju ocjenom. Tijekom školske godine učenici pišu tri do pet ispita znanja. Svaki ispit traje 45 minuta, a piše se poslije obrađenih i uvježbanih nastavnih cjelina. Ocjenjuje se znanje učenika i snalaženje na geografskoj karti (dvije ocjene prema postignutom broju bodova). Ocjene se upisuje u rubriku geografska znanja (teorijsko znanje učenika) i kartografska pismenost (snalaženje na geografskoj karti) te se upisuje praćenje i vrednovanje učenika u rubriku za bilješke. Pisana provjera (opseg i trajanje) se najavljuje učenicima i objavljena je u Vremeniku pisanih provjera sukladno Pravilniku o načinima postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj školi. Pisani ispit ocjenjuje se na osnovu postignutog broja bodova (točnih odgovora na pitanja i preciznosti kod ucrtavanja geografskih pojmova na slijepoj karti, odnosno na temelju kartografske pismenosti). Broj bodova je osnova za određivanje brojčane ocjene.

Vrijednosti za granice ocjena kod pisanog provjeravanja geografskih znanja i vještina

Postotak (%) bodova	Ocjena
90 - 100	Izvrstan (5)
76 - 89	Vrlo dobar (4)
61 - 75	Dobar (3)
45 - 60	Dovoljan (2)
0 - 44	Nedovoljan (1)

Dogovoreni kriteriji vrednovanja za nastavni predmet geografija za učenike od 5. do 8. razreda

ocjena	kriteriji vrednovanja 5., 6., 7., 8. razred			
	kartografska pismenost	geografska znanja	pismene provjere znanja	geografsko istraživanje i vještine
odličan (5)	<ul style="list-style-type: none"> - izvrsno i samostalno snalaženje na karti bez pomoći nastavnika - izvrsna kartografska pismenost 	<ul style="list-style-type: none"> - samostalno povezivanje uzroka i posljedica pojava - razvijena sposobnost prepoznavanja - samostalno zaključivanje bez pomoći nastavnika - razvijeno logično mišljenje i zaključivanje - odgovori brzi, točni i temeljiti 	90 – 100 %	<ul style="list-style-type: none"> -kvalitetno, brzo i točno uočava geografske pojave i procese -samostalno i točno čita grafičke prikaze te ih uspješno povezuje s nastavnim sadržajem -samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema -samostalno provodi primjereno istraživanje
vrlo dobar (4)	<ul style="list-style-type: none"> - snalaženje na karti uz manju uputu nastavnika - vrlo dobra kartografska pismenost 	<ul style="list-style-type: none"> - zaključivanje uz manju pomoć nastavnika - zaključivanje i povezivanje nešto sporije, ali točno - iznosi znanje uglavnom logično 	76 – 89 %	<ul style="list-style-type: none"> - sporije ali točno uočava osnovne geografske pojave i procese - uglavnom samostalno i većinom točno čita grafičke prikaze te ih uglavnom uspješno povezuje s nastavnim sadržajem - uz manju pomoć nastavnika izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz manju pomoć nastavnika dolazi do rezultata istraživanja
dobar (3)	<ul style="list-style-type: none"> - snalaženje na karti uz nešto veću pomoć nastavnika - dobra kartografska pismenost 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznavanje gotovo svih pojmova, ali teško povezivanje pojmova i primjera - zaključivanje i povezivanje je slabo i uz pomoć nastavnika, a samo u pojedinim dijelovima logično 	61 – 75 %	<ul style="list-style-type: none"> - uz nešto veću učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese -uz učiteljevu pomoć djelomično točno čita grafičke prikaze te ih uz pomoć učitelja donekle uspješno povezuje s nastavnim sadržajem - uz veću pomoć nastavnika izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz veću pomoć nastavnika dolazi do rezultata istraživanja

<p>dovoljan (2)</p>	<p>- jako loše snalaženje na karti uz veliku pomoć nastavnika - jako loša kartografska pismenost</p>	<p>- poznavanje samo osnovnih pojmova, ali ne i povezivanje s primjerima - izostaje zaključivanje i povezivanje - odgovori su nepotpuni i prosječni</p>	<p>45 – 60 %</p>	<p>-površno i djelomično uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese -uz veliku pomoć učitelja površno i nepotpuno čita grafičke prikaze te ih uz pomoć učitelja slabo i površno povezuje s nastavnim sadržajem - uz veliku pomoć nastavnika izvodi nepotpune i površne zaključke pri analizi geografskih problema - uz veliku pomoć nastavnika djelomično dolazi do rezultat istraživanja</p>
<p>nedovoljan (1)</p>	<p>- snalaženje na karti izuzetno loše i uz pomoć nastavnika - izuzetno loša kartografska pismenost</p>	<p>- ne poznavanje ni osnovnih pojmova - logično mišljenje i zaključivanje su u potpunosti izostali - odgovori površni, nepotpuni i ne odgovaraju znanju na pitanja</p>	<p>≤ 44 %</p>	<p>-ni uz učiteljevu pomoć ne uočava geografske pojave i procese -uz veliku pomoć učitelja nepotpuno i nesuvislo čita grafičke prikaze te ih ni uz pomoć učitelja ne povezuje s nastavnim sadržajem - uz veliku pomoć nastavnika ne izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz veliku pomoć nastavnika ne dolazi do rezultata istraživanja</p>

USMENO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenikova znanja provodi se sustavno, nakon obrade određenih nastavnih jedinica, bez obveze najave, ali ne ako je geografija treći predmet tog dana. Iz usmenog odgovora učenik dobiva jednu ocjenu. Ocjena se upisuje u rubriku geografska znanja te se upisuje praćenje i vrednovanje učenika u rubriku za bilješke. Ocjena se temelji na usvojenost znanja (gdje se ocjenjuje učenikovo znanje tj. odgovaranje na postavljena pitanja) i na snalaženju na geografskoj karti. Usmeno provjeravanje traje do 10 minuta. Provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine. Učenik se može sam javiti za usmeno odgovaranje, te ukoliko je vremenski izvedivo, bit će ispitan i ocjenjen.

Ispravljanje ocjena (iz usmenih i pisanih provjera) provodi se usmeno ili pismeno kada je učenik spreman za ispravljanje.

PRAĆENJE UČENIKA

U rubriku bilježaka u imenik E- dnevnika upisuje se:

- datum i naziv cjelina koje su usmeno provjeravane
- broj ostvarenih/broj mogućih bodova na pisanoj provjeri.

Zapažanja učitelja o aktivnost učenika na satu npr.:

- ističe se u znanjima
- aktivno sudjeluje u nastavnom procesu
- potreban poticaj na rad

Bilješke u imeniku uspisuju se u rubriku geografsko istraživanje i vještine i osnova su za zaključivanje konačne ocjene iz predmeta geografije.

IZRADA PROJEKTA

Učenici mogu prema svojim željama i ambicijama izrađivati projekte iz geografije koje prezentiraju na satu (prezentacija, plakat, referat), a ocjena se upisuje u rubriku geografsko istraživanje i vještine te se upisuje način pristupa projektu u rubriku za bilješke. Kod projekta se ocjenjuje poznavanje teme, točnost odgovora na pitanja, vizualni izgled i sadržaj teme (jedna ocjena).

PRAĆENJE I OCJENJIVANJE UČENIKA S POSEBNIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM POTREBAMA - PRILAGOĐENI I INDIVIDUALIZIRANI PROGRAM

Sukladno Pravilniku o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju učenik s posebnim potrebama svladava nastavni program prema utvrđenoj razini teškoće, odnosno prema redovnom nastavnom programu uz primjenu individualiziranih postupaka ili prema prilagođenom programu. Prilagođeni program iz članka 4. ovog pravilnika je program primjeren osnovnim karakteristikama teškoće u djeteta, a u pravilu pretpostavlja smanjivanje intenziteta pri izboru nastavnih sadržaja obogaćenih specifičnim metodama, sredstvima i pomagalima.

Ispitivanje, kao i ostali postupci, ovisi o učenikovim sposobnostima i mogućnostima i mogućim načinima komuniciranja i izražavanja (usmeno, pismeno, gestovno, izradbom nekog rada i sl.). Načini i oblici provjeravanja bit će primjereni učeniku i njegovim specifičnostima, djelovat će afirmativno i poticajno na učenike, kako bi kvalitetno iskoristili očuvane sposobnosti, i razvili nove. Pojedina vrsta teškoća u razvoju i njihove posljedice na psihofizički razvitak nalažu posve određene načine primjene praćenja, provjeravanja, ispitivanja i ocjenjivanja, ponajprije uzimajući u obzir intelektualne (mentalne) sposobnosti i mogućnosti učenika i mogući načini komuniciranja - izražavanja (usmeno, pismeno, gestom, praktičnom izradbom i sl.), tzv. komunikacijski put (kanal) usko vezan s programom koji je za učenika posebno pripremljen.

Vrednovanje učeničkih radova – plakata, referata i prezentacija

Elementi vrednovanja	Praćenje i vrednovanje učenika	Ocjena
-----------------------------	---------------------------------------	---------------

-Usvojenost znanja -Originalnost i samostalnost u izboru teme -Povezivanje gradiva s ostalim temama -Korištenje dodatnih sadržaja -Osmišljenost nastupa -Način izlaganja -Izgled prezentiranog rada -Uključivanje učenika -Primjenjivost izabrane teme -Listići za ponavljanje	- Izvrsno znanje, siguran nastup, velika kreativnost i urednost, velika primjenljivost u praksi	Izvrstan (5)
	- Prilično dobro znanje, dosta siguran nastup, kreativan i uredan rad, manja primjenljivost u praksi	Vrlo dobar (4)
	- Dobro znanje, nesiguran nastup, manja kreativnost i urednost, slabija primjenljivost u praksi	Dobar (3)
	- Loše znanje, dosta nesiguran nastup, nekreativnost i neurednost, izimno slaba primjenjivost u praksi	Dovoljan (2)

ZAKLJUČNA OCJENA IZ GEOGRAFIJE

Zaključna ocjena iz geografije izraz je postignute razine učenikovih kompetencija i rezultat ukupnog vrednovanja tijekom nastavne godine. Kao početno polazište kod zaključivanja ocjene uzima se u obzir aritmetička sredina ocjena iz elemenata ocjenjivanja. Osim aritmetičke sredine, u zaključnu ocjenu ulaze sve bilješke praćenja te ocjena domaće zadaće. Zaključna ocjena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu.